

HET VINDEN VAN EEN BALANS TUSSEN HET RECHT OP PRIVACY EN HET RECHT VAN KINDEREN OM TE WORDEN BESCHERMD TEGEN ONLINE SEKSUELE UITBUITING

Samenvatting

De vooruitgang van technologie, waaronder kunstmatige intelligentie (AI), luidt een nieuw tijdperk in met nieuwe mogelijkheden voor kinderen op het gebied van leren, spelen en socialiseren. Echter, deze technologieën bieden ook ruimte voor criminele activiteiten, waaronder door zedendelinquenten. Online platforms meldden in 2023 105,6 miljoen afbeeldingen en video's met beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. Om dit probleem aan te pakken, heeft de Europese Commissie een verordening voorgesteld om seksueel misbruik van kinderen te voorkomen en te bestrijden ("De voorgestelde CSA¹-verordening"). Door de verantwoordelijkheid bij online platforms die actief zijn in de Europese Unie (EU) te leggen om beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik online op te sporen, uiten enkele organisaties voor privacyrechten bezorgdheid over de mogelijke gevolgen voor het recht op privacy.

Doel van het rapport

Het huidige rapport onderzoekt of **de bescherming van kinderen tegen online seksuele kindermisbruik** een **legitieme rechtvaardiging** is voor een mogelijke beperking van het recht op online privacy op grond van de mensenrechtenwetgeving.

Methodiek

De onderzoeksmethode combineert een leerstellingonderzoek met een analyse van de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM). Het rapport beoordeelt of een restrictie van het recht op privacy gerechtvaardigd kan worden (rechtvaardiging beoordeling) en in hoeverre een dergelijke restrictie redelijk is (evenredigheids beoordeling).

1 CSA is de Engelse afkorting voor seksueel kindermisbruik.

Hoofdbevindingen

De voorgestelde CSA-verordening

De voorgestelde CSA-verordening stelt een **gestandaardiseerd juridisch kader** vast om het recht van kinderen op bescherming tegen online seksueel misbruik te waarborgen. Het voorstel vereist dat online dienstverleners de risico's van online seksueel kindermisbruik evalueren en deze minimaliseren door middel van mitigerende maatregelen. Wanneer deze maatregelen als onvoldoende worden beschouwd, voorziet de verordening in het gebruik van opsporings technologieën die door bevoegde autoriteiten worden uitgevaardigd.

Om de mogelijke privacy-implicaties van opsporingstechnologieën te beperken, stelt de voorgestelde CSA-verordening een uitgebreid proces vast. Verschillende autoriteiten beoordelen de noodzaak van een opsporingsbevel en onderzoeken hoe de inbreuk op privacyrechten kan worden geminimaliseerd. Dit gebeurt onder meer door middel van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling. **De procedure die door de voorgestelde CSA-verordening is vastgesteld, is sterk gericht op de impact op privacy rechten, met weinig aandacht voor de rechten van kinderen of de privacyrechten van kindslachtoffers wiens afbeeldingen blijven circuleren.** Dit blijkt uit het feit dat de voorgestelde CSA-verordening niet voorziet in een vergelijkbare beoordeling van de impact van de maatregelen, of het ontbreken daarvan, op de rechten van kinderen door middel van een kinderrechten toetsing.

De relevante mensenrechten

In de EU wordt **de bescherming van kinderen tegen online seksueel uitbuiting** van kinderen afgeleid uit verschillende rechten in het EU-Handvest, waaronder de rechten met betrekking tot de menselijke waardigheid en de persoonlijke integriteit; het verbod op onmenselijke of vernederende behandeling; evenals het recht van kinderen op de bescherming en zorg die nodig zijn voor hun welzijn, waarbij het belang van het kind altijd voorop moet staan.

Artikel 7 van het EU-Handvest en artikel 8 van het EVRM beschermen het recht op privéleven en het familie- en gezinsleven. Beide instanties leggen hierbij positieve verplichtingen op de staten om de persoonlijke levenssfeer actief te beschermen en negatieve verplichtingen om ongerechtvaardigde inmenging te voorkomen.

Het recht op privacy is niet absoluut. Artikel 52(1) van het EU-Handvest bepaalt dat een beperking van het recht op privacy krachtens artikel 7 van het EU-Handvest alleen rechtmatig is als zij:

1. bij wet is gesteld op een duidelijke en begrijpelijke manier;
2. de wezenlijke inhoud van het betrokken recht eerbiedigen;
3. daadwerkelijk bijdragen aan door de Unie erkende doelstellingen van algemeen belang of de rechten van anderen beschermen;
4. en in overeenstemming zijn met het evenredigheidsbeginsel.

Hieronder is een samenvatting zichtbaar waarin duidelijk wordt gemaakt of de voorgestelde CSA-verordening, zou voldoen aan de criteria van de jurisprudentie:

Criteria 1: Bij wet voorzien

Volgens EU-wetgeving moeten beperkingen van grondrechten duidelijk in de wet worden omschreven en voldoen aan bepaalde criteria. De beperking moet **toegankelijk en voorzienbaar** zijn en met betrokkenheid van **rechterlijk toezicht**. In de onderstaande tabel wordt uiteengezet hoe de voorgestelde verordening tegen seksueel kindermisbruik voldoet aan deze criteria.

Criteria	Wettelijke basis	Hoe voldoet de voorgestelde verordening tegen seksueel kindermisbruik aan de criteria?
Toegankelijkheid	In <i>Maximillian Schrems v Data Protection Commissioner</i> , bevestigde het HvJEU dat de EU-wetgeving die maatregelen vaststelt die het recht op privacy verstoren, “ <i>duidelijke en precieze regels moet vastleggen, die voor de reikwijdte en toepassing van een maatregel zorgen</i> ”.	Het voorstel: • Is begrijpelijk en voorspelbaar voor de gemiddelde persoon • Geeft duidelijk aan in welke mate het recht op privacy wordt beperkt • Beschrijft de exacte procedures die moeten worden gevolgd om het uitvoeren van een opsporingsbevel mogelijk te maken
Voorzienbaarheid	In <i>Maximillian Schrems v Data Protection Commissioner</i> , specificeerde het HvJEU dat de EU-wetgeving “ <i>minimale waarborgen moet opleggen, zodat de personen van wie de persoonsgegevens het betreft, voldoende garanties hebben die ervoor zorgen dat hun gegevens effectief kunnen worden beschermd tegen het risico van misbruik en tegen elke onrechtmatige toegang en gebruik van die gegevens</i> ”.	De voorgestelde CSA-verordening: • Omschrijft omstandigheden waarin detectie vereist zou zijn • Regelt het uitvoeren van opsporingsbevelen • Zorgt voor waarborgen voor gegevensbescherming

Belangrijk hierbij is dat de nationale autoriteiten, en niet de aanbieders van onlinediensten (zoals momenteel het geval is), beslissingen nemen over de vraag of detectie moet plaatsvinden en met welke reikwijdte, om zo, onder voorbehoud van verificatie door het EU-centrum, ongefundeerde meldingen te voorkomen. Dit zal voor **duidelijke grenzen aan de inmenging in de privacy** zorgen en zo ook garanderen dat de naleving van de eerste criteria van artikel 52, lid 1, van het EU-Handvest wordt nageleefd.

Criteria 2: Het eerbiedigen van de wezenlijke inhoud van het betrokken recht

Criterion	Wettelijke basis	Hoe voldoet de voorgestelde verordening tegen seksueel kindermisbruik aan de criteria?
Wordt de essentie het voorstel gerespecteerd	Om een inmenging in een bepaald recht als wettig te beoordelen, mag zij de kern van het betrokken recht niet ondermijnen. In <i>Digital Rights Ireland</i> erkende het HvJEU dat de richtlijn van de gegevensbewaring inbreuk maakte op de privacy doordat de ISP's werden verplicht om telecomgegevens te bewaren. Het hof oordeelde, daarentegen, dat deze gebeurtenis de essentie van privacyrechten niet heeft geschonden, omdat het geen toegang tot communicatie-inhoud had toegestaan en dus geen "volledig overzicht" van iemands privéleven heeft veroorzaakt.	De CSA-Verordening:: • Richt zich op het detecteren van materiaal van seksueel kindermisbruik en grooming patronen van kinderen • Verleent geen algemene toegang tot inhoudsgegevens • Richt zich alleen op specifieke diensten, waarvan is bewezen dat ze, ondanks beperkende maatregelen, een aanzienlijk risico op online CSA met zich meebrengen • Opsporingsmaatregelen zouden alleen voortkomen uit een rechterlijk bevel wat gebaseerd is op een implementatieplan waarin degaranties voor het minimaliseren van interferentie is vastgelegd

De voorgestelde CSA-verordening, verleent alleen toegang tot gegevens die nodig zijn om materiaal van seksueel kindermisbruik op te sporen en **handhaaft hiermee de essentie van de privacyrechten** op grond van artikel 7 van het EU-Handvest.

Criteria 3: Het vervullen van de doelstellingen van algemeen belang of bescherming van de rechten en vrijheden van anderen

Criterion	Wettelijke basis	Hoe voldoet de voorgestelde verordening tegen seksueel kindermisbruik aan de criteria?
Doelstelling van het algemene belang	In <i>La Quadrature du Net</i> heeft het HvJEU drie verschillende categorieën van algemeen belang geïdentificeerd. Eén daarvan is het bestrijden van de misdaad en het waarborgen van de openbare veiligheid, waar ook de seksuele uitbuiting van kinderen toebehoort. Het doel van de bestrijding van zware criminaliteit kan de algemene en willekeurige bewaring van bepaald soort gegevens rechtvaardigen, als de specifieke vereisten waaraan voldaan moet worden hierbij gewaarborgd worden. Voorbeelden hiervan zijn de beperkte tijd, de beschikbaarheid van effectieve rechterlijke toetsing en het inhoudelijk waarborgen om zo risico's van misbruik tegen te gaan. De jurisprudentie van het ECtHR, zoals <i>Trabajo Rueda vs. Spanje</i> ondersteunt het legitieme doel van misdaadpreventie en specifiek in de gevallen van zaken van online seksuele uitbuiting van kinderen.	De CSA-Verordening: • Streeft naar het opsporen en verwijderen van materiaal van seksueel kindermisbruik en grooming als ernstig misdrijf • De opsporingsbevelen zijn beperkt in tijd en zorgen voor waarborging tegen het risico van misbruik

De voorgestelde CSA-verordening streeft naar een **daadwerkelijke doelstelling die van algemeen belang is en bestrijdt zo ook de online seksuele uitbuiting van kinderen** en voldoet dus aan de derde criteria van artikel 52, lid 1, van het EU-Handvest.

Criteria 4: Het eerbiedigen van het evenredigheidsbeginsel

Gezien de afwezigheid van een hiërarchie tussen fundamentele rechten, is het noodzakelijk om in geval van conflict een evenwicht tussen deze rechten te vinden. Dit verwijst naar het principe van proportionaliteit, die bestaat uit drie inhoudelijke vereisten. De onderstaande tabel toont aan hoe de voorgestelde CSA-verordening aan deze criteria voldoet.

Criteria	Wettelijke basis	Hoe voldoet de voorgestelde verordening tegen seksueel kindermisbruik aan de criteria?
Geschiktheid	De maatregel moet geschikt zijn om het nagestreefde doel te bereiken, dat wil zeggen dat het op zijn minst tot de verwezenlijking ervan kan bijdragen. In <i>Polen v Parlement</i> en Raad voegde de HvJEU eraan toe dat de passendheid wordt beoordeeld op basis van de aard van de rechten en zowel van de omvang en ernst van de inmenging. Het HvJEU erkende het groeiende belang van elektronische communicatie en gegevensbewaring hiervan als waardevol instrument voor strafrechtelijk onderzoek.	• Geautomatiseerde detectie blijkt de enige geschikte manier om materiaal van seksueel kindermisbruik op grote schaal te wdetecteren. • De detectie van materiaal van seksueel kindermisbruik helpt bij het voorkomen van opnieuw slachtofferschap van kinderen en helpt om kinderen te redden van doorgaand en/of dreigend misbruik en helpt zo ook bij het verwijderen van illegaal materiaal van online platforms en zo ook de verdere overtredingen op dit gebied.
Noodzakelijkheid	Het criterium van noodzakelijkheid wordt beoordeeld aan de hand van de vraag of er een andere maatregel bestaat die eventueel ook geschikt zou zijn, maar potentieel minder restrictief zou zijn en of de voorgestelde maatregel niet verder gaat dan wat nodig is om het doel te bereiken. In <i>Volker und Murkus Schecke GbR en Hartmut Eifert v Land Hessen</i>, verduidelijkte het HvJEU dat de middelen die worden ingezet om het doel te bereiken niet verder gaan dan nodig was om het doel te bereiken.	De voorgestelde CSA-verordening: • Implementeert beveiligingsmaatregelen om machtsmisbruik te voorkomen • De vereiste gegevensbescherming beoordelingen en implementatieplannen zullen een rol spelen bij het ertoe zetten van bedrijven om detectie tools in te zetten die zo weinig mogelijk inbreuk maken op privacy schendingen • Als het gaat om de noodzaak om online seksuele uitbuiting van kinderen op te sporen, houdt de voorgestelde CSA-verordening rekening met het feit dat het gedetecteerde materiaal wat online naar boven komt op zichzelf uit een misdrijf

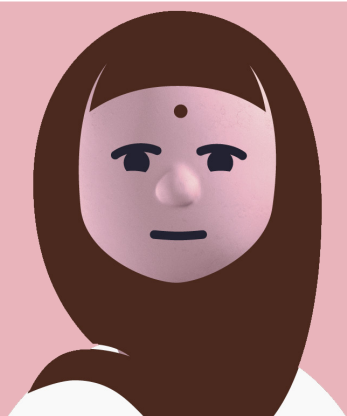
	In de zaak <i>La Quadrature du Net</i> heeft het HvJEU aangegeven dat bij de beoordeling van de noodzakelijkheid, rekening gehouden moet worden met de vraag of <i>“de opsporing van online gepleegde strafbare feiten onmogelijk kan blijken zonder een beroep te doen op een wetgevende maatregel”</i>. Het HvJEU bevestigde hierop dat een scenario op dit gebied <i>“voor kan komen in een zaak of in zaken waarbij er sprake is van bijzonder ernstige misdrijven op het gebied van kindermisbruik”</i>.	bestaat en daarnaast ook indicatief is voor misdaden die offline zijn gepleegd
Evenredigheid stricto sensu	Advocaat-generaal Saugmandsgaard Øe in de zaak <i>Tele2 Sverige AB v Post-och Telestyrelsen</i> benadrukt dat het evenredigheidsbeginsel vereist dat de voordelen van de maatregel bij het bereiken van zijn legitieme doelstelling worden afgewogen tegen de negatieve impact die het op de grondrechten in een democratische samenleving zou hebben.	Wij betogen dat de inmenging in het recht op online privacy proportioneel is: • Het streeft ernaar om essentiële waarden te koesteren en zo ook het recht van kinderen op bescherming tegen leed • Het is de enige effectieve manier om het probleem van seksueel misbruik en seksuele uitbuiting van kinderen aan te pakken en tegen te gaan

conclusies

De bescherming van kinderen tegen online seksuele misbruik vormt een legitieme rechtvaardiging voor de mogelijke inmenging in het recht op privacy onder het EU-Handvest als gevolg van opsporingsbevelen zoals voorgesteld in de voorgestelde CSA-verordening. Het is uiteindelijk de verantwoordelijkheid van beleidsmakers om te zorgen voor een geschikt juridisch kader dat evenwicht biedt tussen privacy en de online veiligheid van kinderen. De bevindingen van deze analyse ondersteunen de noodzaak en effectiviteit van geautomatiseerde detectiemethoden. Op basis hiervan hebben wij aanbevolen dat de CSA-verordening:

- Bijdraagt aan de bevordering van een flexibel detectiesysteem door middel van het creëren van een wettelijke basis die zorgt voor **vrijwillige detectie** en daarnaast ook een kader biedt voor automatische detectiemethoden.
- Bijdraagt aan het onderzoeken van technische kenmerken en beperkingen van verschillende platformen om **specifieke oplossingen per platform** aan te bieden.
- Bijdraagt aan het wijzen op het belang van **Child Safety by Design** in de strijd tegen online seksuele uitbuiting van kinderen.
- Bijdraagt aan het promoten van een **risk assessment van kinderrechten** maar daarnaast ook de reeds bestaande benadering van effectbeoordeling van gegevensbescherming in acht neemt.

“Het zou geen keuze tussen beide moeten zijn. Het zou privacy en veiligheid moeten zijn.”

Een kind in Nederland die deelnam aan het VOICE onderzoek ^{VOICE research}².